

Cinc articles del *Washington Post*

La presència a la xarxa de col·leccions hemerogràfiques s'està convertint en una eina de primer ordre per a la recerca ja que evita desplaçaments en molts casos intercontinentals i un accés gairebé immediat. En aquest cas, nosaltres presentem la traducció de cinc articles procedents del diari *The Washington Post* publicats entre 1893 i 1916. Són els que hem pogut localitzar d'aquest període sobre el tema dels upirs a través de <http://pqasb.pqarchiver.com/washingtonpost/search.html>.

Els escrits, al marge d'oferir-nos algunes pinzellades de casuística, en algun cas crec desconeguda a casa nostra, sobretot ens mostra com es veia el tema dels vampirs abans de l'eclosió que significà el cinema. Especialment significatiu és en aquest sentit l'article de Goldsmith West [1898] que ens parla des d'un moment de la història en el qual el teosofisme d'Helena Petrovna Hahn (la senyora Blavatsky) o els moviments espiritistes com el d'Hippolyte Léon Denizard Rivail (Allan Kardek) tenien encara molta empenta. Avui en dia seria impossible veure en *The Washington Post* un article com el que reproduïm.

La traducció intenta respectar l'esperit de l'original, però cal considerar, deixant de banda les limitacions importants del traductor en aquesta tasca, el temps passat pel que fa als girs lingüístics i que la llengua anglesa abomina menys la repetició de paraules que la catalana. Tanmateix aquí hem optat per evitar-ho segons la nostra tradició literària. S'han afegit algunes notes aclaridores i complementàries a més d'incorporar material cartogràfic que facilita la comprensió del text, tanmateix els comentaris en cap cas han estat exhaustius.

Creença en vampirs¹

L'horrorosa superstició impera entre els miners hongaresos²

Lee J. Vance³ va donar una conferència sobre vampirs en una reunió recent de la Societat de Folklore de Nova York⁴, en la qual donà exemples de l'existència en aquest país de la creença del Vell Món en fantasmes que s'alimenten de la sang dels vius. En un dels casos la creença havia emigrat junt amb les persones, car es va trobar entre els miners hongaresos d'Antrim⁵, Pa⁶. En un altre cas, es va trobar en membres de les Sis Nacions⁷ en el centre de Nova York, i no queda clar si és una cosa autòctona dels Indis o fou incorporat en algun o altre moment procedent de les creences dels blancs.

En el primer cas, un miner hongarès d'Antrim que patia la tisi a causa de la insalubre naturalesa de la seva ocupació, pensà que l'opressió sobre el seu pit que notava a la nit i la constant pèrdua de vitalitat, eren motivades per l'esperit d'un cap mort, que en vida l'havia tiranitzat i que ara s'asseia sobre d'ell i li xuclava la sang de vida. A Hongria els espectres que ataquen d'aquesta manera als vius se'ls fa un exorcisme cremant els cors que bateguen en els cossos que van habitar abans de morir. La prova que un cos és el d'un vampir és que el cor encara és fresc i ple de sang quan la resta del cos pot ja està deteriorat. Quan es crema un cor el qual s'ha provat que és el d'un vampir, la persona viva que ha estat víctima de l'espectre, es recobra dels efectes de la visita.

Creient en tot això cegament, el miner, ajudat pel seu germà, cercà el cadàver del cap mort i li va extreure el cor. Fou trobat fresc i ple de sang, tal com ells esperaven, i de manera conseqüent el cremaren, convençuts dels bons resultats que seguirien per a la víctima de la tisi. El resultat més immediat fou que els pertorbadors del mort foren arrestats. Tanmateix no foren processats com una concessió a la seva ignorància. Malgrat haver cremat el cos del seu antic cap i declarar inicialment que es sentia bé, el malalt morí no gaire temps després.

La versió indígena d'aquesta creença en vampirs o el seu equivalent consisteix en la crema del cos sencer d'un indi que en vida ha estat un buscabregues i una molèstia per als seus veïns. Aquells que es posen malalts després de la mort dels bregosos, en culpen els espectres i cremen els seus cossos per tal de desfer-se de l'esperit problemàtic. *New York Sun*.

El Vampir⁸

De les moltes supersticions comunes en diferents temps i entre diversos pobles, probablement la més inextirpable és la que té a veure amb els

vampirs. A aquells que consideren que aquestes creences són degudes a la ignorància cega del passat, pot provocar un xoc assabentar-se que hi ha moltes persones intel·ligents avui en dia a Amèrica i, en molts altres llocs, que estan fermament convençudes de la veritat de tal històries. Aquells que pertanyen a l'ara immensa societat de teosofistes accepten el vampirisme com un fet, i ho expliquen d'acord amb les seves concepcions de les possibilitats psicològiques de l'univers. Els espiritistes, que també n'hi ha molts, admeten el fenomen de la bicorporalitat o duplicació de l'esperit⁹ i d'això se'n dedueix fàcilment la viabilitat de les manifestacions.

S'ha dit que en els països eslovens¹⁰, entre els grecs, el valacs i els serbis abans dubtarien de l'existència dels seus enemics, el turcs, que de l'existència dels vampirs. I hi ha molts altres països on es creu en aquesta pràctica que és perseguida amb una forma acceptada de càstig. Això ha passat a no ser

que l'informe fos deliberadament falsificat en el nostre propi il·lustrat Estats Units com jo mostraré més tard.

En totes les històries d'aquestes misterioses manifestacions, per molt que àmpliament separades pel temps o per la distància geogràfica, mostren una remarcable similitud en els detalls. Les descripcions donades pels diferents pobles sobre aquest particular fenomen, són idèntiques, sense que importi quant àmpliament puguin diferir en les altres supersticions.

El vampir es suposa que és un ésser humà mort el cos espiritual o astral del qual retorna als escenaris de la seva existència corporal i subsisteix per la sang dels vius; les víctimes queden demacrades i es panseixen. El càstig o més aviat guariment per al vampirisme havia estat sempre desenterrar el cadàver i clavar-li una estaca punxeguda en el cor. Si aquest tractament es comprovava que era ineficaç i l'espectre reapareixia, el cos era cremat. Quan es desenterraven els cossos morts dels acusats d'aquest pecat, invariablement foren descrits (freqüentment amb el jurament de testimonis aparentment fiables) que se'ls trobava amb el nas i la boca plena de càlida sang, amb la pell flexible, i en un estat de preservació gens natural. També s'afirmava que en molts casos van cridar i es retorçaren d'agonia quan se'ls clavà les estagues en el cor.

Tot i l'absurd que això podria sonar als oïdes materialistes, s'ha de recordar que molts profunds pensadors del passat i del present implícitament creuen en aquestes coses. Els teosofistes expliquen el vampirisme per dos camins. Les persones són enterrades de vegades abans que estiguin realment mortes, és a dir, en un estat catalèptic en el qual la impressió d'un enterrament en vida causa a l'esperit semialliberat una reentrada en el seu taüt, i llavors passa una de les dues coses següents: si el cos astral és eteri¹¹ deixa el seu cos per asfixia i va cap el seu descans; però, si és material pesant retorna a la terra on ell subsisteix gràcies a la sang dels vius, el qual d'una manera misteriosa es transmet al cos material que està ajagut a la tomba. O en alguns casos, la mort es produeix realment abans de l'enterrament, però el cos astral malvat i groller no pot separar-se de les coses d'aquests món, continua aquí atraient cap a ell des de l'atmosfera les partícules necessàries en la seva materialització; i, si el malvat es converteix en un vampir, reviu el seu cos mort a la fossa mitjançant un mètode desconegut de comunicació.

La senyora Blavatsky dedicà cert espai a aquesta horripilant matèria en el seu interessant llibre *Isis desvelada*¹². Ella ens explica que els hindús creuen tan firmament en els vampirs com ho fan serbis i hongaresos. Ells expliquen els fenòmens de la mateixa manera descrita supra.

Pierart¹³, el famós espiritista francès i mesmerista, l'escola del qual va florir fa uns 30 anys, va dir: "El fet que els espectres retornin per xuclar sang no és tan inexplicable com sembla en un primer moment" i després dóna un nombre

de casos (dos cadàvers foren sotmesos al tractament prescrit, a França, el 1871). Ell continua dient: "D'on brollen aquests prejudicis? Per què s'han perpetuat en totes les èpoques i en tants països?

Res ve del no-res. Multitud de fets i testimonis han provat que aquells acusats d'aquesta pràctica, després d'estar enterrats durant anys, han estat trobats amb el cos bla i flexible, els ulls oberts, rosat a la cara i torrents de sang de les ferides infligides".

El bisbe Huet¹⁴ d'Avranches va escriure: "Si els fets sobre el vampirisme són vertaders o fruits de l'error popular, és cert que n'han donat testimoni molts autors, competents i dignes de confiança, per nombrosos observadors presencials, de manera que ningú no s'ha de decidir per la qüestió sense una bona dosi de cautela".

Dom Calmet, un monjo escèptic benedictí del segle passat, establí sobre la recerca d'aquesta superstició una panoràmica per convèncer a la gent de la seva validesa. Si ell mateix s'enganyava no ho podem afirmar, però de totes maneres, en lloc de provar la no existència del vampirisme, es transformà quasi bé en un convers a la creença. Ell narra sobre l'espectre d'un pastor d'un poble a les proximitats de Kodom¹⁵, a Baviera, que causà la mort de diverses persones d'aquesta manera. Els camperols desenterraren el cadàver i l'immobilitzaren al terra amb una llarga estaca; però una nit ell reaparegué i matà encara un altra víctima. Les autoritats del poble, llavors, van lliurar el cos a les mans del botxí, que el va portar a un camp veí i el va cremar la qual cosa fa dir al bon monjo que "va udolar com un foll".

A l'inici del segle actual es va donar a conèixer un dels més horribles casos de vampirisme registrat. El governador de la província, que era ja un home vell, es va enamorar i casar amb una noia jove i preciosa. Tot i estant en el seu llit de mort, ella va fer-li la promesa que mai més no es tornaria a casar. Això va fer, intentant aconseguir amb el seu vot. Finalment, no obstant això, un jove oficial de les rodalies va aconseguir el consentiment d'ella per convertir-la en la seva muller. La nit en què s'havien promès, després que tothom s'hagués retirat a descansar, es van escoltar terribles xiscles procedents de l'habitació de la núvia. El seus parents s'apressaren cap a la cambra trobant-la desmaiada, amb gotes de sang traspuant d'unes petits punxades en el seu coll. Ella va informar a aquella gent aterrida que el seu difunt marit havia entrat a l'habitació i li havia dit que venia a matar-la per la infidelitat. El fantasmagòric visitant va tornar un altre cop i de nou en una (presumiblement) carrossa fantasma, la qual estava enganxada a ardents cavalls negres. La horrible història es va difondre arreu del districte i la gent demandà que es prenguessin mesures per investigar els fets adduïts, i si esqueia, castigar el delinqüent. En conseqüència, 50 soldats foren enviats al punt de control sobre el pont, a través del qual el misteriós carruatge havia de passar abans

de poder-se aproximar a la casa de la víctima.

A l'hora habitual per aquestes manifestacions, és a dir, a mitjanit, passà veloç sobre el pont. L'oficial o el guarda i un sacerdot sostenint un crucifix s'interposaren en el seu camí i demanaren "en el nom de Déu i del tsar qui ve aquí".

Es sentí una veu familiar força clara: " El Conseller especial de l'Estat i Governador de ____" i llavors, els que li barraven el pas, com si es tractés d'una descàrrega elèctrica, foren apartats i el vehicle sobrenatural va passar. Finalment, el terror públic es convertí en una crisi, i l'arquebisbe exhumà el cos, que es trobava en un estat de total conservació. Al primer cop de l'estaca va eixir un gemec dels seus llavis i un raig de sang va brollar cap amunt. Aquest tractament, tanmateix, va posar fi a les misterioses aparences del governador mort.

En el *Truths Contained in Popular Superstitions* del Dr. Herbert Mayo¹⁶ es donen informes mèdics d'exàmens de diversos cadàvers, els quals algun temps després de ser enterrats romanien sense descompondre's i contenien sang salubre.

El poeta Southey¹⁷, en una nota a *Thalaba* ens explica que en les *Lettres Juives*¹⁸ s'hi troba el següent extracte del *Mercure Historique et Politique*: "Nosaltres hem tingut en aquest país una nova escena de vampirisme, ben testimoniada per dos oficials del Tribunal de Belgrad, que va tenir coneixement de l'afer immediatament; i per un oficial de les tropes de sa majestat imperial a Gradisch (a Sèrbia)¹⁹, testimonis oculars del procés". L'informe continua narrant la història com segueix: "A principis de setembre va morir un home vell, en el poble de Kisilova²⁰, a tres llegües de Gradisch. Dos dies després de l'enterrament es va aparèixer al seu fill i li va demanar quelcom per a menjar. El jove estava molt espantat i informà als seus amics del que havia passat. La nit següent un grup de persones vigilaren amb ell, però com que l'espectre no es va materialitzar, ell va pensar que havia sofert una al·lucinació. El matí següent, no obstant això, se'l va trobar mort amb les marques de vampirisme a sobre. Posteriorment, més persones van morir de la mateixa manera, fins que el magistrat va prendre nota dels fets i en va enviar una narració al Tribunal de Belgrad, des d'on es van despatxar a dos comissionats, un botxí, i els oficials mencionats a dalt, per investigar la situació. Es van obrir totes les tombes de persones mortes durant les sis setmanes prèvies, i tots tret de l'home vell en qüestió, eren innocents del signe de vampirisme, que fou trobat respirant, encara que aparentment insensible, amb la sang fluida quan l'estaca li fou clavada en el cor".

L'extracte acaba dient: "Gràcies a Déu, nosaltres sabem que això pot resultar increïble. Tanmateix, nosaltres no podem evitar donar crèdit d'un fet jurídicament certificat per testimonis competents i gens sospitosos,

especialment perquè s'està lluny de ser l'únic del seu caire".

En una certa població d'Hongria la gent, coneguda amb el nom de Heyduks, havia acumulat una gran quantitat d'evidències aparentment autèntiques que donen suport a la seva creença en els vampirs.

A Dalmàcia és costum entre els morlacs clavar claus en el cor d'un cadàver abans de ser enterrat, per tal de prevenir la possibilitat de vampirisme.

Potser el fet més interessat, relatat, jo crec, pel *Norwich Courier*²¹, va succeir en els il·lustrats i pràctics Estats Units, on foren cremats dos cossos acusats del crim de vampirisme, i això passà en la data relativament recent de 1850.

L'origen de la paraula vampir és expressiu del que vol dir popularment. La paraula segons l'explicació del serbi Vuk St. Karadzic²², està composta de *van* –fora de– i *pir*, l'arrel de *piriti*, –inflar–, causar una inflor. De manera que *van-pir*, va anar canviant gradualment, fins a ser el que causava un inflament o un engrandiment dels cossos no corruptes. Va ser, sense dubtes, al principi, el lema d'aquells que van introduir el costum de perforar amb estaquets el cossos enterrats quan eren descoberts en un estat de conservació no natural.

Creença en vampirs²³

La superstició relacionada amb els «cossos morts vivents» es remunta
2000 anys

Proves de la persistència de la creença en la realitat dels vampirs provenen d'un petit poblet de Rússia. Fa uns tres anys aproximadament va morir el cap d'una família de l'indret i des de llavors nou membres més de la família també han mort.

Creient que les seves morts eren resultat de l'esperit errant del seu cap, els membres supervivents de la família es van reunir junts unes nits després, van desenterrar les despulles, li tallaren el coll i van enterrar de nou el cos. Esperaven mitjançant aquest mètode prevenir cap ulterior mal a la família. La creença en els vampirs es remunta més de 2000 anys, tot i que no hi ha registrat cap cas demostrat en el qual un vampir hagi estat vist per un humà, i no hi ha dades que aclareixin amb un grau suficient de certesa l'origen de la creença.

Aquestes aparicions de xuclasangs, o "cossos morts-vivents assassins malèvols" com un escriptor curiosament els anomenà, foren comuns en tots els països, tant occidentals com orientals, però hi havia, generalment, un acord en què el fenomen del vampirisme havia de donar-se només en persones maleïdes pels seus progenitors, excomunicats per l'església, els fills bastards de pares a la seva vegada també il·legítims; o, en persones atacades per vampirs – en tots els casos es convertien en vampirs després de morts.

Molt recentment, es va publicar a la premsa diària, la història d'un agricultor hongarès que va desenterrar el cadàver d'un suposat vampir, va atapeir la seva boca amb tres peces d'all i tres pedres i li clavà una estaca en el seu cos. Sèrbia i Bulgària segueixen de ben a prop a Hongria i en el segle XVIII es va fer un examen oficial de moltes tombes i els resultats es van incloure en un document públic²⁴. Aquest document estableix que un gran nombre de cossos no descompostos foren descoberts, indubtablement dels vampirs.

El 1863, hi va haver una epidèmia de vampirisme en una poble de Bulgària. Els habitants estaven tan espantats que quan arribava la nit, en lloc de retirar-se a descansar de la manera habitual, es reunien tots junts en un pavelló principal per passar la nit en companyia. Mentre ells estaven fora de les seves cases, no obstant això, els enfurismats vampirs hi entraven, tiraven i desordenaven tots els objectes i tacaven les pintures, ornaments i mobles amb sang i brutícia.

Els russos sostenen persistentment la creença en la realitat dels vampirs, però atribueixen el seu naixement com a conseqüència de la impia unió entre una bruixa i un home-llop o un diable. En molts llocs de Rússia, observadors vetllen cada nit pels drets del mort fins l'enterrament.

Experiències amb vampirs²⁵

Abominables i fantasmals criatures que xuclen sang vital als silesians
víctimes del terror

Per a aquells que viuen a Silèsia, Moràvia i al llarg de la frontera del sud d'Hongria,²⁶ la paraula "vampir" té un significat terrible. Durant els segles passats els habitants d'aquells països han cregut cegament en aquests terribles éssers i afirmaven que les seves creences es fonamentaven només sobre evidències reals. Els viatgers que feien riotes de les seves afirmacions havien hagut més d'un cop de canviar d'opinió, com a conseqüència de patir ells mateixos alguna esfereïdora experiència. Per a profit del lector, nosaltres descriurem, primer de tot, què és un vampir, segons aquells qui estan més familiaritzats amb aquest terrible ésser i els seus costums.

Certes persones que han mort, es diu, tenen el poder de deixar les seves tombes, d'alguna manera, i retornar de tant en tant (generalment a la nit) a xuclar la sang de persones vives, i d'aquesta manera això els fa possible mantenir-se en aquest estat, sinó de vida, certament ben diferent d'estar mort. Subjectant per sobre a les seves víctimes, els xuclen la sang de vida a través de dos petits forats com d'agulla que fan en el coll de la víctima.

Els s'asseuen sobre el pit com un íncub durant el son. Preferentment ataquen a persones joves que estan plens de sang i amb abundància de vitalitat.

De vegades, aquestes persones es desperten durant el procés, i llavors es produeix una espantosa batalla, segons es diu, entre un mortal i un vampir. De vegades un, de vegades l'altre, seria el guanyador. Normalment però, la persona atacada no es desperta, i llavors ell o ella, s'aixeca al matí pàl·lid, dèbil, demacrat, i exhaust, sense cap motiu aparent. Això continuaria, com una regla, fins que la persona mor i una altra és atacada de la mateixa manera. Així fins que el vampir és finalment atrapat, exhumat, el cap tallat, el cor arrancat o empalat, quan, amb un esglaiador xiscle, finalment "s'allibera el fantasma". Quan el cos d'un vampir és empalat brolla sang fresca. El cos està tan ple de sang que, ocasionalment, aquest a penes la retindria i és trobat traspuant per les orelles, els ulls i fins i tot per la pell! Tota persona mossegada per un vampir s'hi converteix també al morir. Aquesta és l'horrorosa creença que encara mantenen molts habitants de les muntanyes de Transsilvània i del paísos mencionats.

Els següents casos són típics d'entre els molts que es podrien donar:

"El Sr Tulip fou un home fort i de bona salut, però al començament del desembre passat de cop i volta va caure malalt. Els doctors no sabien determinar què tenia i, ràpidament, es va aprimar i debilitar, queixant-se només de patir una extrema fluixesa com a una persona que diàriament l'estiguessin sagnant. Finalment, el 20 de desembre passat, tota Viena estava sorpresa d'escoltar que el Sr. Tulip havia mort. Les anàlisis postmortem mostraren que tots els òrgans estaven en perfectes condicions de manera que els doctors no van trobar res millor que certificar el marasme (emaciació) com la causa d'aquest extraordinari fet. Estrany d'explicar, durant els últims dies de la seva malaltia, quan perdia el seny, sovint imaginava que un estrany estava destorbant-lo i, la descripció que va donar d'aquest personatge s'ajustava a un cert Sr. Helleborus, amb qui ell havia disputat cert temps abans".

"Durant la malaltia del Sr Tulip, van arribar notícies des de Meran²⁷ que el Sr, Helleborus, que havia estat molt malalt, estava ràpidament millorant de salut i forces i recuperant-se de la seva malaltia de manera remarcable; així i tot, immediatament després de la mort del Sr. Tulip, el Sr. Helleborus decaigué i morí".

Un altre cas és el següent.

"Un moliner de D___ tingué un noi saludable que el servia, el qual poc després d'entrar al seu servei començà a debilitar-se. Tenia una gana famèlica, això no obstant cada dia estava més feble i demacrat. Al ser interrogat, finalment va confessar que una cosa que ell no podia veure, però que podia percebre plenament, venia cap a ell cada nit i se li posava sobre l'estómac extraient-li tota la vida, tant que ell es quedava paralitzat tota l'estona de manera que no podia ni moure's ni cridar. Llavors el moliner va accedir a compartir el llit amb el noi i li proposà que li fes un determinat senyal quan el vampir arribés.

Així es va fer, i quan va donar el senyal el moliner va agafar una substància invisible, però ben tangible que estava sobre l'estómac del noi i, encara va provar d'escapar, el moliner la va sostenir amb fermesa i la llançà al foc. Després d'això el noi es va recobrar i es van acabar aquestes visites".

Casos com aquest es podrien multiplicar indefinidament. Què cal creure d'aquests fets? Com en les creences de qualsevol tipus, hem d'assumir que hi ha alguna part de veritat entre l'error i la superstició. No pot ser tot imaginació. Però si hi ha quelcom de cert en aquestes històries, quant i què és?

Fa uns 200 anys un sacerdot cultivat, de nom Agustí Calmet, publicà un treball en dos volums, el qual examinava críticament una certa quantitat d'aquestes històries de vampirs²⁸. Després de narrar-ne unes quantes ell continuava dient: "Jo vaig establir inicialment aquest principi – que podria ser que aquests cadàvers, encara que enterrats fa dies, alliberin sang fluida a través dels porus dels seus cossos". Encara que no és ben bé el cas, sota certes condicions peculiars alguna cosa semblant podria passar i així donar origen a històries en les quals es troba sang fresca en un cadàver.

Quant a la mort d'algunes persones que foren atacades per vampirs, Calmet diu: "Jo afegeixo, a més, que és molt fàcil per a certes persones imaginar-

se elles mateixes xuclades per vampirs, i que la por causada per aquesta fantasia provocaria un trasbals suficientment gran en el seu ànim com per a privar-los de la vida".

Ell, que li tocà viure en aquella època, va considerar tals casos com una "influència de la suggestió».

Hi ha casos en els registres on s'observà que la barba, el cabell, les ungles, etc, havien crescut després de mort l'individu i que això s'interpretà com un senyal de vampirisme. Però sobre això Calmet diu: "L'experiència ens ensenya que hi ha cert tipus de terra que preserva els cossos dels morts perfectament frescos. ... Pel que fa al creixement de les ungles, el cabell i la barba, sovint es percep en cadàvers. Mentre encara roman en el cos molta humitat, no és sorprenent que alguns cops nosaltres veiem un augment en aquestes parts, fet que no demana pas un esperit vital".

"Respecte els crits proferits pels vampirs quan se'ls clava una estaca en el cor, no hi ha res més natural; l'aire està confinat, i així expel·lit amb violència necessàriament produeix soroll al passar a través de la gola".

Encara que les moltes coses de la fisiologia de Calmet són precàries, ell va comprendre l'essència veritable de la qüestió. Va observar que causes físiques naturals operant en el cos, produeixen, de vegades, aquests estranys canvis i influències que van ser interpretats com a proves de vampirisme.

Tanmateix, la difícil problemàtica encara roman. - Com el cos aconseguirà sortir de la seva tomba per anar i turmentar a les persones vives? A això Calmet replica que les figures observades eren sense dubte aparicions (al·lucinacions) i de cap manera éssers físics, això ajudat per somnis, falses il·lusions, i altres fenòmens mòrbids. Quan la persona diu que ha tocat la figura, probablement fou un cas de l'anomenada al·lucinació "tàctil", tal com hi ha al·lucinacions "auditives" o "visuales". Cap d'elles és real o objectiva.

Aquests són probablement els fonaments d'una creença que ha aombrat el Sud-est d'Europa durant segles. Sense dubtes, no hi ha vampirs reals, en el sentit habitualment acceptat, però hi ha fets físics estranys els quals han donats peu a la creença – aparicions²⁹, somnis, al·lucinacions de diversos tipus, suggestió i els efectes de la por, així com certs fenòmens mòrbids físics i fisiològics. Aquests són els fonaments de la creença. Acompanyant-los tenim també cert tipus de casos poc habituals on el cos s'ha conservat de manera remarcable després de mort – com sabem que és el cas quan un cos se'l col·loca en una atmosfera de gas d'àcid carbònic, en certs sòls, quan el pacient ha mort de determinades malalties, etc. Aquests, llavors, són els factors bàsics; la vasta superestructura d'aquesta esfereïdora creença s'ha construït sobre ells. Podria no estar massa lluny el dia quan una educació avançada, la civilització i el progrés desterrin per sempre els vampirs d'aquestes terres, com han estat eradicats d'altres països del món civilitzat.

El vampir³⁰

És el cos físic d'una persona morta, diu la superstició eslava

El vampir, d'acord amb la creença de l'Europa de l'Est, és el cos físic d'una persona morta, home o dona, que es manté en algun tipus de semivida a la tomba, retornant al seu antic habitatge i nodrint-se de sang de persones vives. Aquesta superstició és característicament eslava.

La superstició del vampir és molt forta a Rússia Blanca³¹ i a Ucraïna, encara que també està difosa la creença popular a Polònia i a Serbia, entre els txecs de Bohèmia i els eslovacs d'Hongria³² i pot ser rastrejada fins a Albània i Grècia. La filologia comparada diu que ha de tenir un origen comú amb la igualment horrorosa llegenda de l'home-llop, un ésser humà qui podria, a voluntat, assumir l'aparença i la ferocitat d'un llop, el qual, si és ferit en les seves caces nocturnes en el cap o en les extremitats, seguiria estant-ho en recuperar la seva forma humana. Això és sense dubtes un afegit dels creadors de la llegenda com un apropiat toc de justícia poètica. L'home-llop, és de fet, una anticipació camperola de la idea que R. L. Stevenson utilitza en la seva història de personalitat dual del «Dr. Jekyll i Mr. Hyde».

Cap detall horrorós manca en la llegenda del vampir. La terra no té el poder habitual de descompondre el cos i s'obre la tomba estant ells ajaguts amb galtes fresques, ulls de mirada fixa i cabell en creixement. La nit és naturalment el moment en el qual s'aixequen i xuclen la sang de les seves víctimes durant el seu somni: com normalment es representa el coll i de vegades se li afegeix el detall que hi ha una marca inflamada en el punt on ell ha fet la seva feina. Com a regla, les víctimes no poden explicar l'estranya i depriment debilitat que els afecta o descobrir-ne la causa, i estan predestinats gradualment a desaparèixer i morir excepte que algun savi i coratjós amic aparegui en l'escena i estigui inspirat per detectar l'astut autor de la mala conducta i tingui èxit en la difícil i perillosa tasca de posar fi al seu poder maligne, cosa que només pot ser fet clavant-li amb un cop una estaca (a Rússia d'àlber) a través del seu cos, mentre roman ajagut en el seu taüt. Cal fer notar que aquesta fou la via per la qual un suïcida fou enterrat segons la llei anglesa – en les cruïlles amb una estaca en el seu cos – i el bàrbar costum no ha estat abolit fins al regnat de Jordi V³³.

El vampir pot ser detectat durant les seves visites per la seva extrema pal·lidesa, els seus antinatural llargs i punteguts canins, el seu alè fètid. El vampir tampoc projecta ombra ni al terra ni es reflecteix en un mirall i mai no se'l veu menjar o veure. Com ell deixa i retorna a la fossa és un punt no decidit, perquè es suposa que ningú no ha tingut el valor i la situació de veure-ho, però la creença és que portes bloquejades i finestres tancades no

són barrera per als seus moviments.

Jordi Ardanuy

Notes

¹ [New York Sun 1893].

² Cal recordar que en l'època, Hongria integrava també Transsilvània, que no fou incorporada a Romania fins després de la Primera Guerra Mundial (1920).

³ Es tracta de Robert L. J. Vance que va escriure força sobre folklore a la dècada dels noranta del segle XIX, sobre horticultura i altres temes [Dundes 1964]. Va escriure, com a mínim, un article consagrat als upirs [Vance 1893]

⁴ Pel que sembla no es tracta de l'actual *New York Folklore Society*, fundada l'any 1944 (www.nyfolklore.org). Podria tractar-se de l' *American Folklore Society* fundada l'any 1888.

⁵ Cal suposar que es tracta de la població localitzada al comtat de Franklin, a Pensilvània.

⁶ Abreujament de Pensilvània.

⁷ Es coneix així a la unió de les tribus indígenes americanes Mohawks (mohicans), Tuscarora, Onondages, Seneca, Oneides, i Cajuga.

⁸ [Goldsmith West, 1898].

⁹ El cos etèric.

¹⁰ Eslovènia mai no havia existit encara com a unitat administrativa pròpia dins de l'Imperi Austrohongarès. Es refereix bàsicament als territoris a Carniola, Gorizia (actualment a Friül-Venècia Júlia, Itàlia) i parts d' Ístria, de Caríntia i d'Estíria.

¹¹ Subtil, evolucionat, en front del esperits pesats, que no han evolucionat suficient.

¹² Helena Petrovna Blavatsky (1877). *Isis Unveiled*. Vol 1: 447-460. Moltes de les referències citades a continuació en aquest article, apareixen igual en aquesta obra de la Blavatsky.

¹³ M. Z. J. Pierart fou professor del College de Maubeuse i després secretari del Baró de Potet. Fundà la *Revue Spiritualiste* el 1858 i fou considerat el rival d'Allan Kardec. Morí el 1878.

¹⁴ Pierre-Daniel Huet (1630-1721) fou un religiós, escriptor i científic de prestigi acusat de ser un filòsof un tant escèptic.

¹⁵ Hem tractat d'aquest cas a *Vampirs a Txèquia* [Ardanuy 2004]..

¹⁶ *On the truths contained in popular Superstitions with an account of mesmerism* és realment el títol. [Mayo 1851a] és la segona edició i [Mayo 1851b] la 3a. Fins on he pogut determinar la primera edició tenia un altre

títol que dono a [Mayo 1949].

¹⁷ Robert Southey (1774-1843), poeta britànic i autor entre d'altres de l'obra *Thalaba el Destructor* (1801).

¹⁸ *Cartes jueves* del Marquès d'Argens.

¹⁹ A l'original diu «Slavonia».

²⁰ Aquest cas l'hem tractat a «El cas de Peter Plogojovitz» [Ardanuy 2005].

²¹ Segons el folklorista Michael Bell [2001] l'article es va publicar el 24 de maig de 1854 sota el títol «Estranya superstició» en el *Norwich Weekly Courier* i l'exhumació dels cadàvers del germans Ray es produí el 8 de maig de 1854 i no el 8 de juny com publicà Montahue Summers [1929].

²² El creador de la idea de la Gran Sèrbia (1787-1864).

²³ [London Standard 1913]

²⁴ Evidentment es tracta d'una referència al cas d'Arnod Paole. Hem reproduït l'informe a *Visum et Repertum* (constatar i descobrir) [Romero, Ardanuy 2004],

però hem tractat en profunditat el cas en espanyol a «"Visum et Repertum". El caso de Arnod Paole» [Romero, Ardanuy 1999].

²⁵ [New York Times, 1914]. L'article també va ser reproduït [Logoi 2005] com a mínim un altre cop en el *Lincoln Daily News* el 13 de novembre de 1914, aparentment amb el títol *Vampires of Eastern Europe. The truth behind vampire myths*, encara que aquest podria haver estat introduït per l'autor de la plana web.

²⁶ Es refereix a Transsilvània. Veure nota 2.

²⁷ Ciutat del Tirol del Sud (al nord de Trentino), actualment de sobirania italiana, però que en aquell moment i fins l'any 1918 formava una unitat amb la demarcació actual austríaca del Tirol.

²⁸ En concret, es dedica als vampirs en el volum 2 [Calmet 1751].

²⁹ Sembla tenir el sentit de visions falses, no de fenòmens sobrenaturals car el text es mostra clarament escèptic.

³⁰ [London Glove 1916]

³¹ Bielorrússia.

³² L'Eslovàquia actual formà part del Reialme d'Hongria entre els segles XI i XIV i com a part d'ell formà part després de l'Imperi austrohongarès fins l'any 1918 en què s'uní a Bohèmia i Moràvia per formar Txecoslovàquia.

³³ Va regnar entre 1910 i 1936.

Referències

Jordi Ardanuy (2004). *Vampirs a Txèquia*. A <www.ceev.net/chequia.htm> [Consulta novembre de 2006].

- Jordi Ardanuy; Lluïsa Romero (1999). *Abrasi3n*, 4 (octubre 1999): 6-25.
- Jordi Ardanuy; Lluïsa Romero (2004). *Visum et Repertum*. A < <http://www.ceev.net/CEEV/visumcat.pdf> > [Consulta novembre de 2006].
- Michael E. Bell (2001). *Food for the Dead. On the trail of New England's Vampires*. Nova York: Carrol & Graf.
- Augustin Calmet (1746). *Dissertations sur les apparitions des anges, des d3mons & des esprits, et sur les revenans et vampires de Hongrie, de Boheme, de Moravie, & de Silesie*. Paris: Chez De Bure l'aïn3.
- Alan Dundes (1964). «Robert Lee J. Vance: American Folklore Surveyor of the 1890's». *Western Folklore* (gener 1964): 27-34.
- Marie Goldsmith West (1898). «The vampire». *The Washington Post* (16 de juny de 1898): 10.
- Logoi (2005). «Vampires of Eastern Europe». *Articles, essays, stories*. <www.logoi.com> [Consulta novembre de 2006].
- London Glove (1916). «The Vampire». *The Washington Post* (16 d'abril de 1893): 10.
- London Standard (1913), «Belief in Vampires». *The Washington Post* (10 d'agost de 1913): ES4.
- Herbert Mayo (1949). *Letters on the truths contained in popular superstitions*. Frankfurt.
- Herbert Mayo (1951a). *On the truths contained in popular Superstitions with an account of mesmerism*. Edimburg i Londres: William Blackwood and Sons. 2a edici3.
- Herbert Mayo (1951b). *On the truths contained in popular Superstitions with an account of mesmerism*. Edimburg i Londres: William Blackwood and Sons. 3a edici3, [1951 ?].
- New York Sun (1893). «Belief in vampires». *The Washington Post* (16 d'abril de 1893): 10.
- New York Times (1914). «Experiences with vampires». *The Washington Post* (6 de setembre de 1914); M1.
- Robert Lee J. Vance (1893) «Vampire Lore». *Open Court*, 7 (1893): 3607-3608.
- Lluïsa Romero; Jordi Ardanuy (1999). «Visum et Repertum». «El caso de Arnod Paole». *Abrasi3n*, 4 (octubre 1999): 6-25.
- Lluïsa Romero; Jordi Ardanuy (2005). *Visum et Repertum*. [Constatar i descobrir]. <www.ceev.net/CEEV/visumcat.pdf> [Consulta novembre de 2006].
- Montague Summers (1929). *The Vampire in Europe*. Londres: Kegan Paul.

En venda el castell de Bran

Nom3s han passat set mesos des que el Govern roman3s torn3s als Habsburg el castell de Dr3cula (*L'Upir* 7, p. 95) que havia estat expropiat durant el r3gim comunista. Dominic d'Habsburg, de 68 anys, va reclamar la fortalesa de Bran el 2001. Ara l'ha posat a la venda per uns 60 milions d'euros. Es tracta d'una de les principals atraccions turístiques del païs, un enorme castell del segle XIII en una propietat de 30 hectàrees.